

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Maaeluministri määruste muutmine“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus „Maaeluministri määruste muutmine“ (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 67 lõike 2 alusel.

Eelnõuga tehakse vajalikud muudatused kahes maaeluministri määruses seetõttu, et alates 2022. aastast hakkasid kehtima uued regionaalabi suunised, mille kohaselt on toetuse maksimaalne määr mikro- ja väikeettevõtjatele 40%, keskmise suurusega ettevõtjatele 30% ja suurettevõtjatele 20% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest. Eeltoodu tõttu muudetakse ka taotluse hindamise kriteeriumites hindamiskriteeriumis „Suurema omafinantseeringuga investeringud“ toetatava tegevuse kohta antava toetuse määra ja selle vahemikke.

Nimetatud muudatused tehakse järgmistes määrustes:

- maaeluministri 18. septembri 2015. a määrus nr 5 „Keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeringutoetus“ (edaspidi *määrus nr 5*);
- maaeluministri 30. septembri 2015. a määrus nr 6 „Tunnustatud tootjaorganisatsiooni ja tunnustatud tootjarühma põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeringutoetus“ (edaspidi *määrus nr 6*).

Eelnõu hõlmab „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse varasse“ tegevuse liigi 4.2 „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ alameetmeid 4.2.2 „Keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeringutoetus“ (edaspidi *meede 4.2.2*) ja 4.2.3 „Tunnustatud tootjarühma põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise investeringutoetus“.

Lisaks tehakse eelnõuga vajalikud muudatused määruses nr 5 seetõttu, et edaspidi on võimalik toetust taotleda ka Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi *ELTL*) I lisaga hõlmatud põllumajandustoodetest I lisaga hõlmatud või I lisaga hõlmamata toodete turustamiseks vajaliku seadme ostmiseks või ehitise ehitamiseks. Kui varem sai toetust taotleda eespool nimetatud toodete turustamiseks vajaliku seadme ostmiseks või ehitise ehitamiseks üksnes juhul, kui toetust taotleti korraga nii töötlemiseks kui ka turustamiseks, siis edaspidi saab toetust taotleda ka üksnes turustamiseks.

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Maaeluministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna valdkonnajuht Janeli Tikk (625 6299, janeli.tikk@agri.ee) ning sama osakonna peaspetsialist Indrek Mõtt (625 6292, indrek.mott@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Kadri Jänes (625 6539, kadri.janes@agri.ee). Keeleliselt toimetab eelnõu Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu §-ga 1 muudetakse määrust nr 5 ja **eelnõu §-ga 2** määrust nr 6.

Eelnõu §-de 1 ja 2 punktis 1 tehakse muudatus, sest 15. mail 2021 jõustus jäätmeseaduse (edaspidi *JäätS*) redaktsioon, mille kohaselt muudeti JäätS-i vastutussätteid. JäätS-i § 125 tunnistati kehtetuks, kuna selle teo eest on vastutussäte olemas JäätS-i §-s 120¹. Samuti tunnistati kehtetuks JäätS-i §-d 126¹ ja 126⁶, sest seadusemuudatustega pandi kokku mitmed vastutussätted ning edaspidi on ka nende kahe sätte sisu kaetud JäätS-i §-dega 120¹, 126 ja 126⁴. Eeltoodu tõttu viiakse määruses sätestatu kooskõlla JäätS-is sätestatuga.

Eelnõu § 1 punktis 2 täiendatakse määruse nr 5 § 4 lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatud nende tegevuste loetelu, mille elluviimiseks võib taotleda toetust, uue tegevusega. Kui varem sai toetust taotleda ELTL-i I lisaga hõlmatud põllumajandustoodetest I lisaga hõlmatud või I lisaga hõlmamata toodete töötlemiseks või töötlemiseks ja turustamiseks vajaliku seadme ostmiseks või ehitise ehitamiseks ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras, siis edaspidi saab määruse alusel toetust taotleda ka üksnes nimetatud toodete turustamiseks vajaliku seadme ostmiseks või ehitise ehitamiseks.

Nimetatud muudatus tuleneb sellest, et keskmise suurusega ettevõtjad ja suurettevõtjad on välja toonud, et oma toodete välisturgudele müümise osakaalu suurendamiseks on vaja teha lisainvesteeringuid turustamiseks vajalikesse seadmetesse ning ehitistesse. Alates 2015. aastast on keskmise suurusega ettevõtjad ja suurettevõtjad saanud toetust taotleda turustamiseks vajaliku seadme ostmiseks üksnes juhul, kui toetust taotletakse ka töötlemiseks vajaliku seadme ostmiseks, ning 2021. aastast alates on neil võimalik toetust taotleda ka töötlemiseks või töötlemiseks ja turustamiseks vajaliku ehitise ehitamiseks. Seega on järgmise arenguetapi saavutamiseks vajalik lisainvesteeringute tegemiseks võimaldada toetust taotleda ka üksnes turustamiseks vajaliku seadme ostmiseks või ehitise ehitamiseks.

Ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013¹ artikli 17 lõike 1 punkti b kohaselt võib nimetatud toetust anda materiaalsesse või immateriaalsesse varasse tehtavateks investeeringuteks, mis on seotud ELTL-i I lisaga hõlmatud põllumajandustoodete või puuvilla, välja arvatud kalandustoodete töötlemise, turustamise või tootearendusega. See muudatus aitab kaasa ka keskkonnapoliitika eesmärkide saavutamisele ja panustab energiasäästu. Näiteks nüüdisaegsed pakkeliinid on sageli energiasäästlikumad, võimaldavad kasutada pakendamisel vähem materjali ning moodsamates seadmetes kasutatavad pakendusmaterjalid on taaskasutatavad.

Eelnõu § 1 punktis 3 tehakse määruse nr 5 § 8 lõikes 1 muudatus, millega vähendatakse toetuse maksimaalset määra 5 protsendipunkti võrra. Kui varem oli toetuse maksimaalne määr keskmise suurusega ettevõtjatel 35% ja suurettevõtjatel 25% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest, siis edaspidi on toetuse maksimaalne määr keskmise suurusega ettevõtjatel 30% ja suurettevõtjatel 20% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest.

Muudatus tuleneb sellest, et alates 2022. aastast hakkasid kehtima uued regionaalabi suunised, mille kohaselt muutusid ka regionaalabi piirmäärad. Kuna see toetus on regionaalabi komisjoni

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548).

määruse (EL) nr 651/2014² artiklite 13 ja 14 tähenduses, siis rakendatakse ka vastavaid regionaalabi piirmääri.

10. aprillil 2021 kiideti Euroopa Komisjoni otsusega heaks Eesti regionaalabi kaart aastateks 2022–2027, mida kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2022 kuni 31. detsembrini 2027. Regionaalabi kaardi moodustavad liikmesriigi need piirkonnad, kus on [regionaalabi suuniste \(2022–2027\)](#)³ kohaselt lubatud anda regionaalabi (riigiabi regionaalarenguks), ning regionaalabi maksimaalsed osakaalud abikõlblikes kuludes ettevõtja kohta.

Regionaalabi suuniste kohaselt võib ajavahemikul 1. jaanuarist 2022 kuni 31. detsembrini 2024 kohaldada suurettevõtjate suhtes kuni 20%-list abimäära ning kohaldatavat abi ülemmäära võib suurendada keskmise suurusega ettevõtjate puhul 10 protsendipunkti võrra ja väikeettevõtjate puhul 20 protsendipunkti võrra. See tähendab, et kuni 31. detsembrini 2024 võib mikro- ja väikeettevõtjatele kohaldada kuni 40%-list, keskmise suurusega ettevõtjatele kuni 30%-list ja suurettevõtjatele kuni 20%-list abimäära. Võttes arvesse Eesti majanduse hetkeolukorda, kus ehitushinnad ja erinevate sisendite (nt elekter, gaas, tooraine) hinnad on märkimisväärselt tõusnud, ning ka asjaolu, et käesolev programmiperiood hakkab lõppema, on oluline võimaldada ettevõtjatel jätkata investeringute tegemist kavandatud mahus, et aidata saavutada selle toetuse eesmärke, milleks on suurendada jaekaubandusele suunatud kõrgema lisandväärtusega toodete töötlemise osakaalu, parandada kõrgema lisandväärtusega toodete töötlemise tõhusust, suurendada energiakasutuse tõhusust, mitmekesistada tegevusvaldkondi ja hõlbustada töökohtade loomist.

Eelnõu § 1 punktis 4 kehtestatakse määruse nr 5 lisa 2 uues sõnastuses.

Hindamiskriteeriumis 1 täpsustatakse kriteeriumi 1.1 joonealust viidet. Kuna kaubandustegevuse seadus tunnistati kehtetuks, siis edaspidi lähtutakse jaekaubanduse mõiste puhul toiduseaduses sätestatust. See tähendab, et viide kaubandustegevuse seadusele asendatakse viitega toiduseadusele.

Hindamiskriteeriumites 2 ja 8 uuendatakse kriteeriumite 2.2 ja 8.1 joonealustes märkustes esitatud näidetes Statistikaameti andmeid: 2016. aasta I kvartali andmed asendatakse 2021. aasta IV kvartali andmetega.

Hindamiskriteeriumites 3.1 ja 3.2 täpsustatakse üksnes toetatava tegevuse kohta antava toetuse määra ja selle vahemikke. Hindamiskriteeriumis 3.1 said keskmise suurusega ettevõtjad toetatava tegevuse kohta antava toetuse määra eest varem hindepunkte järgmiselt:

- 35% – 1 hindepunkt;
- 28–34% – 2 hindepunkti;
- 21–27% – 3 hindepunkti;
- 15–20% – 4 hindepunkti.

Edaspidi saavad keskmise suurusega ettevõtjad toetatava tegevuse kohta antava toetuse määra eest hindepunkte järgmiselt:

- 30% – 1 hindepunkt;
- üle 25% kuni 29% – 2 hindepunkti;

² Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokku sobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–7).

³ Euroopa Komisjoni teatis „Regionaalabi suunisted“ (ELT C 153, 29.04.2021, lk 1–46).

- üle 20% kuni 25% – 3 hindepunkti;
- üle 15% kuni 20% – 4 hindepunkti.

Hindamiskriteeriumis 3.2 said suurettevõtjad toetatava tegevuse kohta antava toetuse määra eest varem hindepunkte järgmiselt:

- 25% – 1 hindepunkt;
- 22–24% – 2 hindepunkti;
- 19–21% – 3 hindepunkti;
- 15–18% – 4 hindepunkti.

Edaspidi saavad suurettevõtjad toetatava tegevuse kohta antava toetuse määra eest hindepunkte järgmiselt:

- 20% – 1 hindepunkt;
- üle 18% kuni 19% – 2 hindepunkti;
- üle 16% kuni 18% – 3 hindepunkti;
- üle 15% kuni 16% – 4 hindepunkti.

Eelnõu § 1 punkti 3 kohaselt vähendatakse investeeringute puhul antava toetuse määri. Muudatus tuleneb sellest, et alates 2022. aastast hakkasid kehtima uued regionaalabi piirmäärad, mille kohaselt on toetuse maksimaalne määr keskmise suurusega ettevõtjatel 30% ja suurettevõtjatel 20% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest.

Kuna nimetatud hindamiskriteeriumi eesmärk on eelistada neid taotlejaid, kes panustavad investeeringusse omavahendeid rohkem, siis jääb edaspidigi kehtima toetuse minimaalne määr 15% ja selle eest antakse rohkem hindepunkte. Toetuse minimaalne määr 15% on sätestatud eesmärgiga tagada toetuse ergutav mõju. Kui toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest moodustab toetus väga väikese osa ehk alla 15%, siis on toetuse taotlejal tõenäoliselt võimalik teha investeering ka ilma toetuseta.

Eelnõu § 2 punktides 2 ja 3 tehakse määruse nr 6 § 8 lõike 1 punktides 2 ja 3 muudatus, millega vähendatakse toetuse maksimaalset määra 5 protsendipunkti võrra. Kui varem oli toetuse maksimaalne määr keskmise suurusega ettevõtjatel 35% ja suurettevõtjatel 25% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest, siis edaspidi on toetuse maksimaalne määr keskmise suurusega ettevõtjatel 30% ja suurettevõtjatel 20% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest.

Toetuse määra vähendamist on täpsemalt selgitatud eelnõu § 1 punkti 3 selgitava osa juures.

Eelnõu § 2 punktiga 4 tunnistatakse kehtetuks määruse nr 6 § 8 lõige 2. Kui varem suurendati toetuse määra 5 protsendipunkti võrra, aga mitte rohkem kui 45%-ni, neile mikro- ja väikeettevõtjatele, kelle ettevõtte oli tunnustatud mahepõllumajanduse valdkonnas ja kelle kavandatava investeeringu eesmärk oli mahepõllunduslike toodete töötlemine, turustamine või töötlemine ja turustamine või kelle kavandatava investeeringu eesmärk oli edendada puu- ja köögivilja või põllumajandusloomade turustamist, siis edaspidi on toetuse maksimaalne määr kõikidele mikro- ja väikeettevõtjatele ühesugune ehk mikro- ja väikeettevõtjatele antakse toetust kuni 40% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest.

Toetuse määra vähendamist on täpsemalt selgitatud eelnõu § 1 punkti 3 selgitava osa juures.

Eelnõu § 2 punktis 5 kehtestatakse määruse nr 6 lisa 4 uues sõnastuses.

Hindamiskriteeriumites 2 ja 7 uuendatakse kriteeriumite 2.2 ja 7.1 joonealustes märkustes esitatud näidetes Statistikaameti andmeid: 2016. aasta I kvartali andmed asendatakse 2021. aasta IV kvartali andmetega.

Hindamiskriteeriumides 3.1–3.3 täpsustatakse üksnes toetatava tegevuse kohta antava toetuse määra ja selle vahemikke. Hindamiskriteeriumis 3.1 said suurettevõtjad toetatava tegevuse kohta antava toetuse määra eest varem hindepunkte järgmiselt:

- 25% – 1 hindepunkt;
- 22–24% – 2 hindepunkti;
- 19–21% – 3 hindepunkti;
- 15–18% – 4 hindepunkti.

Edaspidi saavad suurettevõtjad toetatava tegevuse kohta antava toetuse määra eest hindepunkte järgmiselt:

- 20% – 1 hindepunkt;
- üle 18% kuni 19% – 2 hindepunkti;
- üle 16% kuni 18% – 3 hindepunkti;
- üle 15% kuni 16% – 4 hindepunkti.

Hindamiskriteeriumis 3.2 said keskmise suurusega ettevõtjad toetatava tegevuse kohta antava toetuse määra eest varem hindepunkte järgmiselt:

- 35% – 1 hindepunkt;
- 28–34% – 2 hindepunkti;
- 21–27% – 3 hindepunkti;
- 15–20% – 4 hindepunkti.

Edaspidi saavad keskmise suurusega ettevõtjad toetatava tegevuse kohta antava toetuse määra eest hindepunkte järgmiselt:

- 30% – 1 hindepunkt;
- üle 25% kuni 29% – 2 hindepunkti;
- üle 20% kuni 25% – 3 hindepunkti;
- üle 15% kuni 20% – 4 hindepunkti.

Hindamiskriteeriumis 3.3 said mikro- ja väikeettevõtjad toetatava tegevuse kohta antava toetuse määra eest varem hindepunkte järgmiselt:

- 40–45% – 1 hindepunkt;
- 35–39% – 2 hindepunkti;
- 30–34% – 3 hindepunkti;
- 15–29% – 4 hindepunkti.

Edaspidi saavad mikro- ja väikeettevõtjad toetatava tegevuse kohta antava toetuse määra eest hindepunkte järgmiselt:

- üle 34% kuni 40% – 1 hindepunkt;
- üle 29% kuni 34% – 2 hindepunkti;
- üle 24% kuni 29% – 3 hindepunkti;
- üle 15% kuni 24% – 4 hindepunkti.

Toetuse määra vähendamist on täpsemalt selgitatud eelnõu § 1 punktide 3 ja 4 selgitava osa juures.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) ning komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokku sobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–7).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <http://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Muudatusel, millega võimaldatakse edaspidi meetmest 4.2.2 toetust taotleda ka ELTL-i I lisaga hõlmatud põllumajandustoodetest I lisaga hõlmatud või I lisaga hõlmamata toodete turustamiseks vajaliku seadme ostmiseks või ehitise ehitamiseks, on keskmise suurusega ettevõtjatele ja suurettevõtjatele positiivne mõju, sest turustamiseks mõeldud uute tehnoloogiate kasutusele võtmine ja uute seadmete ostmine toob kaasa turustamisega seotud kulude vähenemise (nt pakkematerjali vähenemine, energia säästmine, tööprotsesside tõhusam korraldamine) ning aitab kaasa ka keskkonnapoliitika eesmärkide saavutamisele. Samuti aitab see täita meetme 4.2.2 üht eesmärki, milleks on energiatõhususe suurendamine.

Muudatus, millega vähendatakse toetuse maksimaalset määra regionaalabi piirmäärade muutumise tõttu, võib toetust taotlevatele ettevõtjatele kaasa tuua mõningase negatiivse mõju. Mikro- ja väikeettevõtjate puhul võib toetuse määra muutmine mõjutada neid ettevõtjaid, kes tegutsevad mahepõllumajanduse valdkonnas või kelle kavandatava investeeringu eesmärk on edendada puu- ja köögivilja või põllumajandusloomade turustamist, sest neil on edaspidi toetuse maksimaalne määr 5 protsendipunkti võrra väiksem. Kuna toetuse määra vähendamine puudutab väheseid mikro- ja väikeettevõtjaid, sest toetuse maksimaalset määra 45% kohaldatai üksnes nende ettevõtjate puhul, kelle ettevõtted olid tunnustatud mahepõllumajanduse valdkonnas või kelle investeeringu eesmärk oli edendada puu- ja köögivilja või põllumajandusloomade turustamist, siis võib hinnata muudatuse mõju pigem vähemoluliseks. Samas võib toetuse määrade muutmine märgatavalt vähendada toetuse taotluste esitamist keskmise suurusega ettevõtjate ja suurettevõtjate poolt, kes peavad omafinantseeringu suurenemise osakaalu tõttu vähendama või muutma kavandavate investeeringute mahtu.

Tehtavate muudatustega ei suurene taotleja ega toetuse saaja halduskoormus, samuti ei kasva Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) töökoormus.

Muudatus on vajalik ja aitab saavutada toetuse andmisega soovitud eesmärki.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid ega -tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Kuna Rahandusministeerium ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu nimetatud määruse § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks.

Eelnõu esitati arvamuse andmiseks PRIA-le, kes ei esitanud eelnõu kohta lisaettepanekuid.

Eelnõu kohta esitas märkuse Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda, kes tõi välja, et regionaalabi suunised võimaldavad regionaalabi määra piirkondlikku diferentseeritust, mis lubab Kirde-Eestis (Ida-Viru maakonnas) rakendada suurettevõtjale maksimaalse abi määra 25% ning keskmise suurusega ettevõtjale 35% ning leidis, et seda erisust peaks nendes meetmetes rakendada. Esitatud märkusega ei arvestatud, sest Ida-Viru maakonnas tegutseb väga vähe toiduainetööstuseid ning ka varasemate taotlusvoorude statistika kohaselt Ida-Viru maakonnas tegutsevad ettevõtjad nendest meetmetest aktiivselt toetust ei taotle. Näiteks nende kahe meetme peale kokku on esitatud 83 taotlust, millest vaid kolm ettevõtjat tegutsesid Ida-Viru maakonnas ning kokku on rahuldatud 58 taotlust, millest vaid kaks toetuse saajat tegutsesid Ida-Viru maakonnas. Samuti nimetatu erisuse rakendamine suurendaks PRIA töökoormust ning nii taotleja kui ka toetuse saaja halduskoormust, mis ei ole mõistlik arvestades asjaolu, et käesolev programmiperiood hakkab lõppema.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Põllumajandus- ja maaelupoliitika asekancler kantsleri ülesannetes